
Dósa Ildikó

Team munka határok nélkül

Közkedvelt téma az utóbbi néhány évben az új generációk megjelenése az oktatásban. Arról is egyre több szó esik, hogy az oktatásunkat sürgősen meg kell reformálnunk a munkaadók, a globális kihívások és az új generációs hallgatók igényeinek megfelelően. Az Interkulturális kommunikáció című tantárgy oktatásában folyó folyamatos innováció is ezeknek az elvárásoknak a terméke. A tantárgy oktatásának évek óta tartó megújítása, átalakítása is azt a célt szolgálja, hogy a lehető leghatékonyabban tudjuk átadni a szükséges ismereteket, illetve olyan életbesszűg tartó tanulási folyamatot indítsunk el, amelynek a segítségével a diákok életük és munkájuk során sikeresen meg tudják állni a helyüket a nemzetközi munkaerő-piacon. Jelen tanulmány a Budapesti Gazdasági Egyetem (BGE) Pénzügyi-Számviteli Karán folyó nemzetközi online kooperációs projektet mutatja be: az előzményeket, a módszereket, a nehézségeket és az eredményeket.

Bevezetés

Korunk globalizált világában kulcsfontosságú kompetencia, hogy különböző kulturális háttérű emberekkel tudjunk hatékonyan együtt dolgozni. Ezért egyre több egyetem vesz fel a tantervébe interkulturális vagy multikulturális témájú tantárgyakat. Ha nincsen is ilyen jellegű tantárgy az adott egyetem tantervében, az oktatók érzik ennek a témakörnek a fontosságát. Igény jelentkezik a nyelvi órákon is arra, hogy a hallgatók megtapasztalják a más kultúrába tartozó hallgatókkal való együttműködést, hogy az idegen nyelv használata ne csak a tanteremben folyjon, hanem a való életben is. A kommunikatív kompetenciák kibővülnek és immár interkulturális kommunikatív kompetenciára van szükség (Byram, 1977). Bár a különböző intézmények tantervei eltérnek, a cél mégis azonos: a hallgatók érzékenyítése az interkulturális kérdések iránt, élő kapcsolatok kialakítása, a nemzetközi kooperáció segítése.

Jelen kísérleti projektünk során öt különböző ország felsőoktatási intézményének hallgatóit kapcsoltuk össze egy projektfeladatra. A projekt célja, hogy az interkulturális kommunikáció oktatásában az elméleti ismeretek megszerzésén túl, élő kapcsolat során felfedeztesse a hallgatókkal a kulturális hasonlóságokat és különbözőségeket. Ezen túl célunk az online nemzetközi kooperáció lehetőségének kialakítása, kipróbálása, fejlesztése. Projektfeladatok segítségével azt próbáljuk elérni, hogy a hallgatók nagyobb önállóságra tegyenek szert, kialakuljon a saját tanulásukért való felelősségük, illetve a nemzetközi csapatok kialakításával az élő interkulturális tapasztalatszerzést és a team munkában való hatékony részvétel elsajátítását kívánjuk segíteni.

A munkaadók körében egyre fontosabb elvárás, hogy a frissen végzettek képesek legyenek más kultúrák képviselőivel együtt dolgozni és globális állampolgárokká válni, és ez az elvárás az képző intézményekkel szemben is megnyilvánul. Fontos, hogy az egyetemek a tantervi keretek között lehetőséget adjanak minden hallgatónak arra, hogy ezekre az új kihívásokra felkészüljön, azoknak a hallgatóknak is, akik nem akarnak, vagy nem tudnak külföldön tapasztalatot szerezni. (Fielden et al., 2007). Tapasztaljuk, hogy bármennyire nyitva áll a lehetőség a külföldön folytatható Erasmus tanulmányokra, a hallgatóknak csak

kis hányada él ezzel a lehetőséggel. Amikor azonban karrier terveikről kérdezzük őket, sokan multicégekről, külföldi munkáról beszélnek. Egyenesen következik ebből, hogy azoknak a hallgatóknak is szükségük van interkulturális ismeretekre, interkulturális érzékenységre és nyitottságra, akik talán még soha nem voltak külföldön, vagy ha igen, csak felszínes szemlélőként, nem pedig aktív résztvevőként. Ehhez kívánunk hozzájárulni online telekollaborációs projektünkkel.

A kutatás

A kutatásban öt ország felsőoktatási intézményei vettek részt: Magyarországról a Budapesti Gazdasági Egyetem (BGE), valamint a TAMK University (Tampere, Finnország), a Silesian University of Technology (Gliwice, Lengyelország), a Politechnical University (Valencia, Spanyolország) és a Pärnu College, University of Tartu (Tartu, Észtország). Mind az öt intézményben más-más tantárgy keretében került sor az együttműködésre (interkulturális kommunikáció, a multikulturális kommunikáció az üzleti életben, a vállalkozás és projekt menedzsment, a műszaki szaknyelv, és a pénzügyi szaknyelv).

Mivel az egyes résztvevő országok kurzusainak tananyaga eltérő, a közös projekt pontos tartalmát úgy kellett kialakítani, hogy illeszkedjen a teljes kurzusok tananyagába. Ezért olyan feladatokat állítottunk össze, amelyek lehetővé teszik, hogy fejlődjenek a résztvevő hallgatók interkulturális kommunikációs készségei, érzékenyítsük őket a saját és a mások kultúrája iránt, illetve, hogy különböző anyanyelvű beszélőkkel gyakorolhassák az angol nyelvet.

A kutatás résztvevői mindannyian nyelvtanárok, akik már csak az idegennyelv-oktatás miatt is, mindannyian rendelkeztek nemzetközi tapasztalatokkal. A nyelvi és egyéb kommunikációs órák jó alkalmat nyújtanak az interkulturális érzékenyítés megalapozásához, a tanterv nemzetköziesítéséhez (Jones, 2011).

Célok

Célunk volt, hogy a hallgatók európai multikulturális társadalmi tudatosságát növeljük, elősegítsük az interkulturális dialógust és a kölcsönös megértést internet alapú tanulóközösségek létrehozásával (Dominguez, 2007). Az is cél volt, hogy nemzetközi teamben dolgozzanak, hogy önállóan kutassanak egy megadott témában, hogy a saját kutatásaikat a többieknek bemutassák, és így a tanár előadásai helyett egymástól tanuljanak. O'Dowd (2007) nyomán az online interkulturális teamek kialakításával azt kívántuk elérni, hogy a hallgatók más kultúrákhoz tartozó kortársaikkal vegyék fel a kapcsolatot és vegyenek részt egy olyan kollaboratív projektben, amely online kommunikációs eszközök használatát feltételezi.

A BGE Interkulturális kommunikáció című kurzusának célja górcső alá venni azokat a szokásokat és értékeket, amelyeket feltételek és kétségek nélkül sajátítottunk el, és amelyeket természetesnek tartunk (Alred et al, 2006), illetve elemezni az interkulturális tapasztalatainkat és ezek alapján cselekedni. A hallgatók interkulturális érzékenységének növelése céljából elemezzük a kultúrák közötti különbségeket. Távlati célunk az is, hogy a nyitottságuk növelésével segítsük őket abban, hogy külföldi tanulmányok vagy későbbi

munkavállalásuk során multikulturális munkakörnyezetben is sikeresen tudjanak részt venni.

Kutatási kérdések

A projekt összeállításakor abból indultunk ki, hogy a nemzetközi telekollaborációs feladatok során a hallgatók kulturális érzékenysége mindenképpen erősödni fog.

Kutatási kérdésünk az volt, hogy az online teamfeladatok hozzájárulnak-e az interkulturális tudatosság erősítéséhez és a résztvevők interkulturális készségeinek fejlődéséhez. Köztudott, hogy a mai fiatal generáció sok időt tölt online kapcsolattartással. Az viszont nem egyértelmű, hogy idegen nyelven, számukra ismeretlen emberekkel is szívesen létesítenek-e online kapcsolatot, illetve, hogy szívesen dolgoznak-e együtt. Úgy gondoltuk, hogy az interkulturális team-munka emeli a kurzusok színvonalát, hozzáadott értéket teremt a hagyományos képzéshez képest, és ez a hallgatók tetszését váltja ki.

Feltételeztük azt is, hogy ezzel a nemzetközi projekttel nem csupán a más kultúrák, hanem a saját kultúra megismerését is elősegítjük.

Feladatok

A résztvevő kollégák különbözőképpen tudták beépíteni az online kooperációt a saját tanmenetükbe, mivel a kurzusaiknak különböző volt a fókusza. Ezért a hallgatók egy-egy közös feladaton kívül olyan feladatot is kaptak, amelyet az oktatók csak a saját kurzusukon kértek számon.

Az első, minden résztvevő országban azonos feladat egy rövid, ötperces videó elkészítése volt, amelyet egy közös Youtube felületre töltött fel a spanyol kolléga. A hallgatók saját országukról, saját kultúrájukról készítettek videó anyagokat. Nagyon színvonalas munkák készültek, a hallgatók szívesen és érdeklődéssel nézték meg egymás anyagait. Elmondták, hogy nagy felelősséget éreztek, amikor megtudták, hogy öt percen kell bemutatniuk az országukat külföldi hallgatóknak. Sok fejtörést okozott számukra, mit és hogyan mutassanak be, de nagyon élvezték a feladatot és sokat megtanultak általa a saját országuk kultúrájáról. Amikor felkerültek a videók a közös felületre, a résztvevők minden országból nagy érdeklődéssel nézték végig egymás videóit, elmondásuk szerint sok érdekes újdonságot tudtak meg belőlük egymás országairól, szokásairól.

Ez a feladat nagyon jó kurzusindító feladatnak bizonyult. Miközben a diákok saját országukat készülnek bemutatni, máris komoly kulturális feladattal szembesülnek, hogyan mutassák be saját kultúrájuk egy-egy aspektusát öt percen úgy, hogy az egy kívülálló számára érthető, kerek és vonzó legyen. Amikor az órán együtt megnéztünk néhányat az elkészült videókból, ez újabb alkalmat adott a különböző szokások összehasonlítására, érdekes beszélgetésekre.

A második feladat volt az igazi közös munka. A hallgatókat nemzetközi csapatokba osztottuk, és minden csapat számára kijelöltünk egy-egy kulturális dimenziót (például hatalomtávolság, bizonytalanságkerülés, idő vagy tér kezelése) Hofstede, Trompenaars, Hall és Lewis munkáiból, vagy egy olyan, a kulturális különbségek feltárására alkalmas témát, mint az üzleti etikett és a nonverbális kommunikáció. Minden csapatban két-két hallgató vett részt az egyes intézményekből. Ezt azért szerveztük így, hogy a közösen kapott

eredményeikről ne csak egy-egy hallgató számoljon be az egyes országokban, hanem kettő-kettő, ami véleményünk szerint megkönnyíti a munkát.

A BGE-n az Interkulturális kommunikáció kurzusának második és a harmadik óráján a diákok bevezetést kaptak a kulturális dimenziók alapjaiba és elméletébe, majd a hallgatóknak önállóan kellett kutatást végezniük a témájukkal kapcsolatban. A harmadik órán előkészítettek egy kérdőívet a saját témájukról a külföldi partnereik számára. A kérdéseiket azonnal ki is próbálhatták a kurzuson résztvevő csoporttársakon. Ezután négy hét állt rendelkezésükre, amelynek során a témájukhoz kapcsolódó elméletet kutatták, illetve ez alatt az idő alatt kellett interjút készíteniük online partnereikkel. A kérdőívek alapján összegyűjtötték a kulturális különbségeket, majd a szakirodalom és a kérdőívekből kapott eredmények alapján prezentációt kellett tartaniuk a csoport előtt. A cél az volt, hogy ne az oktató tartson előadást a kulturális dimenziók elméletéről, hanem a hallgatók önállóan kutassanak és ők tanítsák egymást.

Szervezés

A projektben részt vevő kollégák a tamperei TAMK egyetem Language Teaching Tomorrow 2015. májusi konferenciáján találkoztak, és ott tervezték meg legelőször az együttműködést. Az egyeztetés már a nyár elején elkezdődött, mert tudtuk az előző pilot kísérlet alapján (lásd Eredmények), hogy a projekt sikere a jó szervezésen múlik. Elsőként létrehoztunk egy közös Google Drive felületet, ahova mindenki fel tudott tölteni dokumentumokat. Felkerült ide óravázlat, javasolt ütemezés, számonkérési javaslatok, célok, kapcsolódó cikkek, kérdőívek, feladat-leírások. Sajnos a nyári szünidő az oktatói társadalomban nem kedvez a hatékony előkészítő munkálatoknak, de szeptember elejére megvoltak a témák, a résztvevők és a körülbelüli menetrend.

A legfőbb problémát az egyes egyetemek eltérő időrendje okozta. A spanyol, észt, finn és a magyar intézményben szeptember elején kezdődik a szemeszter, a lengyeleknél októberben. Ezért, és az egyes intézmények különböző tantervei és tanmenetei miatt nagyon nehéz volt úgy beépíteni az online feladatokat az egyes tanmenetekbe, hogy az szervesen illeszkedjen a saját tananyagokhoz.

A következő probléma a kommunikáció volt. Megpróbáltunk valós idejű Skype konferencia-beszélgetést folytatni, figyelembe véve az időeltolódást, de hiába volt mindenki gépnél, a Skype nem enged háromnál több résztvevőt beszélgetni. Így három résztvevő maradt az egyeztetésnél, a többieknek emlékeztetőt küldtünk a megbeszéltekről. Ugyanezzel a problémával a hallgatók is találkoztak később. Végül a leggyorsabb eszköznek az email bizonyult, ahol elküldhettük egymásnak a névsorokat, témaköröket és javaslatokat.

Miután minden kolléga tudta már a kurzusain részt vevő hallgatók nevét és email címét, összeállítottunk 13 csapatot úgy, hogy minden intézményből lehetőleg két-két résztvevő legyen minden csapatban. A finnek két csoporttal, összesen 56 fővel vettek részt a projektben, az észtek két 16 fős csoporttal, a spanyolok 29, a lengyelek 19, a magyarok pedig 30 fővel, így a csapatok elég nagy létszámúak lettek (12-13 fő/csoport). Az oktatók külön-külön megküldték a saját hallgatóiknak a csapatokat a benne résztvevők nevével és email címével, valamint az elvégzendő feladat leírását. Azt nem írtuk elő a hallgatóknak, milyen módon kommunikáljanak. Úgy gondoltuk, az Y generáció számára ez nem jelenthet problémát.

Módszerek

A projekt eredményeinek méréséhez kérdőívet állítottunk össze, amelyet a kurzus végén töltöttek ki a résztvevők. Három országban töltötték ki a hallgatók a kérdőívet (1. melléklet): Magyarországon (27 fő), Észtországban (19 fő) és Lengyelországban (14 fő). A kérdőíveket az egyes országok oktatói összegezték, majd a kapott eredményeket táblázatban egyesítettük. A kérdőíven egyszerűen megválaszolható kérdések szerepeltek, melyekre a választ 5 fokozatú Likert-skálán adták meg a hallgatók, ahol az 1 a legalacsonyabb, az 5 a legmagasabb érték volt. Ezen kívül a véleményük kifejtésére is lehetőséget adtunk olyan kérdésekkel, mint például: *Indokold meg, magyarázd meg a választásodat*, illetve nyitott kérdésekkel, mint például: *Mi nem működött jól? Kérem, tegyen javaslatot a kooperáció javítására.*

A kurzus végén interjúra hívtunk néhány hallgatót, ahol az előre eltervezett kérdések megbeszélésén kívül lehetőség nyílt kötetlenül beszélgetni a kurzus tapasztalatairól. Ezt a személyes interjút a magyar (6 fő) és a finn kolléga (8 fő) végezte el. Az interjúkérdésekre adott válaszokat egybevetettük a kérdőív szöveges javaslataival és véleményeivel.

Eredmények

Mielőtt a jelen projekt eredményeiről beszámolnék, érdemes felidézni az előzményeket, amelyek nagyban befolyásolták ezt a projektet. A kutatás előzménye egy pilot projekt volt, amit a TAMK egyetem egyik kollégájával végeztünk egy évvel korábban. Ennek a kísérletnek a tapasztalatait igyekeztünk beépíteni a jelen kísérletbe. A legelső kísérletünk legfontosabb tapasztalata a szervezés nehézsége volt. A hallgatók részletesebb, pontosabb, egyértelmű instrukciókat szerettek volna. Panaszkodtak, hogy a különböző időbeosztás miatt nem kapnak rögtön választ a partnereiktől, csak a határidő előtti utolsó pillanatban tudnak kommunikálni. Kifogásolták, hogy nincsen elegendő motiváció a másik oldalon, és nem ugyanaz a feladat mindenki számára. Akkor azt kértük, hogy emailben kommunikáljanak, mert az nyomon követhető. Ezt lassúnak és elavultnak találták.

Annak ellenére, hogy a korábban már kipróbált online kooperáció tapasztalatait megpróbáltuk beépíteni a jelen projektbe, és a szervezés sok szempontból sikeresebbnek volt mondható, újra sok nehézséggel szembesültünk, többnyire ugyanazokkal, amelyekkel korábban.

Éppen a nehézségek miatt érdemes Harris (1999) alapján megvizsgálunk, vajon tényleg a telekollaboráció-e a megfelelő módszer arra, amit el akarunk érni. Harris szerint akkor érdemes telekollaborációs projektben gondolkodni, ha a következő négy feltétel teljesül:

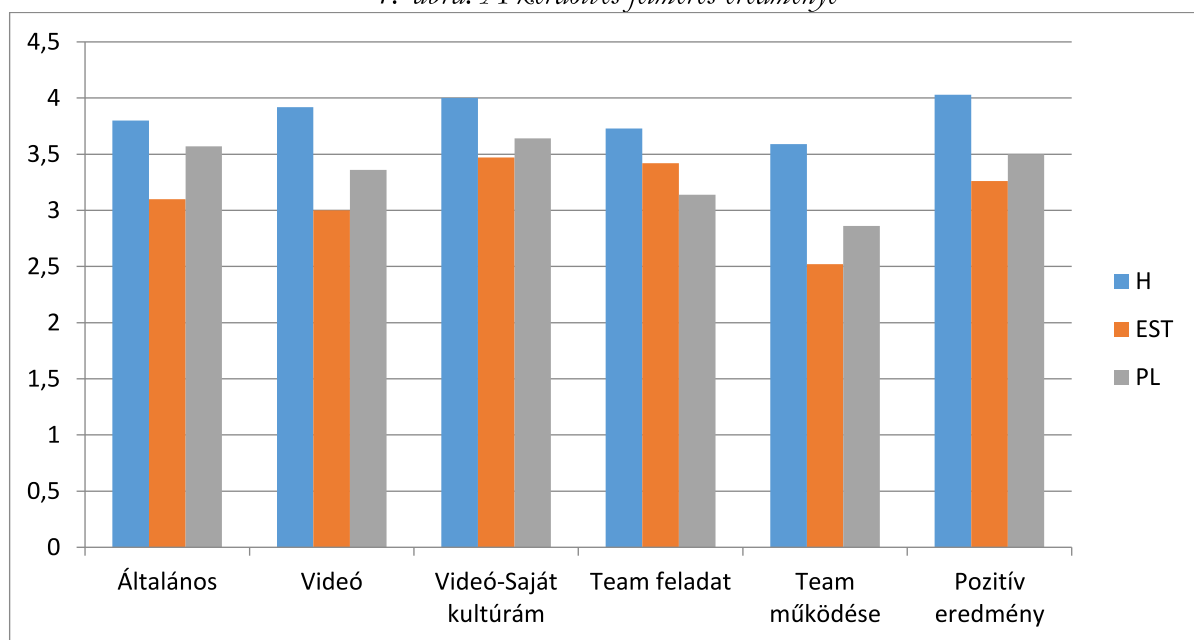
- Célunk, hogy különböző véleményeknek, perspektíváknak, hiedelmeknek, tapasztalatoknak és gondolkodási folyamatoknak tegyük ki a diákokat;
- Azt akarjuk, hogy összehasonlítsák és egymással szembeállítsák és/vagy összeegyeztessék a hasonló információkat, amelyeket egymástól eltérő helyről gyűjtenek;
- Lehetőséget akarunk biztosítani a diákoknak arra, hogy valós partnerekkel kommunikáljanak szövegeket és fantáziájukat használva;
- Növelni szeretnénk a nemzetközi tudatosságukat.

Kérdőíves felmérésünk és a személyes interjúk során kapott válaszokból kiderül, hogy a fenti négy szempont mindegyikének megfelel a projektünk. Az alábbi elemzésben látni fogjuk, hogy a hallgatók hasznosnak találták azt, hogy különböző nézőpontból láthatnak dolgokat, hogy alkalmuk nyílik egymás szokásait megismerni, és örültek annak, hogy a saját, otthoni csoportjukon kívül máshonnan is, nemzetközi résztvevőktől is kaptak információt, és igazi, élő kapcsolatot tudtak létesíteni. A feladatok során, amellet, hogy nyitottabbá és nemzetközileg tudatosabbá váltak, saját kultúrájukról is sok újat megtudtak, tudatosabbá váltak.

Kérdőív

Az 1. ábra összegzi a három megkérdezett csoport véleményét a projektről, néhány, az eredeti kérdőívből kiemelt kérdés alapján. A kapott adatok azt mutatják, hogy a magyar hallgatók összességében pozitívabban értékelték a projektet, mint észti és lengyel társaik. Hogy ennek mi az oka, azt nehéz megítélni, hiszen a cikk írója nem ismeri sem a lengyel és az észti hallgatókat, sem pedig az ottani oktatási rendszert. A magyar hallgatókat ismerve azonban elképzelhetőnek látszik, hogy általában kevésbé kritikusak, illetve a projektben részt vevő kollégák személyiségének, tantervének, időbeosztásának ismeretében az a következtetés is levonható, hogy a magyar oktatók és a magyar hallgatók voltak a legmotiváltabbak.

1. ábra. A kérdőíves felmérés eredménye

Jelmagyarázat: H: Magyarország; EST: Észtország; PL: Lengyelország

1. A kérdőív első kérdése a nemzetközi projekt egészére utalt, általános elégedettséget mért. Bár nem kiemelkedőek az eredmények, a magyar és a lengyel hallgatók esetében a jóhoz közelítenek.
2. A második kérdés a videós feladatot mérte általánosságban, hasonló eredményekkel.

3. A harmadik kérdés így szólt: Mennyiben segítette a videós feladat saját kultúrám megismerését? Itt kifejezetten jó eredmények születtek, ami meglepetést okozott, mert az eredeti elképzelés szerint a videók elkészítése csak arra szolgált volna, hogy a saját kultúránkat bemutassuk a többi nemzetközi résztvevőnek. Fontos eredménynek tekinthető ez a megfigyelés, ezért mindenképpen érdemes lesz a jövőben is megtartani ezt a feladatot.
4. A negyedik kérdés a nemzetközi team-feladatokra vonatkozott, itt is 3,14 és 3,73 közötti értékeket kaptunk, ami arra utal, hogy a hallgatóknak tetszett az online team-feladat (bár van még csiszolni való a feladaton).
5. Az ötödik kérdés a nemzetközi teamek működését firtatta. Bár sok panasz érkezett a személyes beszélgetések és a szöveges visszajelzések során a teamek működésére (lásd később), a magyar hallgatók itt is viszonylag pozitívak a megítélésükben. Talán reálisabb képet ad az észti és a lengyel hallgatók értékelése, ami jóval alacsonyabb érték.
6. Az utolsó kérdés így szólt: Pozitív eredményt hozott-e a nemzetközi együttműködés? A magyar hallgatóknál ez az érték a legmagasabb: 4,03. Az észti hallgatók eredménye is viszonylag magas, 3,26 volt, annak ellenére, hogy másik három kérdésnél alacsonyabb értékeket adtak. Ugyanez a helyzet a lengyel hallgatóknál is, ahol az eredmény 3,5 volt. Elmondható tehát, hogy a nehézségek ellenére a hallgatók inkább jónak, mint kevésbé jónak értékelték a közös munkát.

Interjúk

Bár a kérdőívnek is voltak nyitott kérdései, úgy döntöttünk, hogy néhány hallgatót meghívunk személyes interjúra (2. melléklet), ahol alkalom nyílik közelebbről is elemezni a problémákat, mélyebb bepillantást nyerni a véleményükbe. A finn résztvevő kolléga nyolc interjút készített, magyar részről pedig hat interjú készült. Az észti és a lengyel kollégák a kérdőívek nyitott kérdéseit összegezték. Az alábbiakban a kérdőív nyitott kérdéseire kapott válaszokat és az interjúkon kapott válaszokat összegezzük kérdésenként.

1. Ha lehetőség lenne másképp szervezni az online kooperációt, mit csinálnál másképp/ugyanígy, hogy a legjobb eredményt érjük el? Erre a kérdésre az alábbi javaslatokat kaptuk:
  - egyszerű, személyes témák legyenek (például mindennapi élet, saját kultúra, egyetem)
  - közös platformra van szükség (például Skype, fórumok)
  - pontosabban kell meghatározni az instrukciókat, határidőket, tanulási eredményeket
  - motiválni kell a hallgatókat, biztosítani a részvételüket
  - vezető/koordinátor kijelölése, monitorozás szükséges
  - a projekt legyen része a tananyagnak
  - azonos legyen az időzítés
  - azonos feladat legyen minden országban
2. Arra a kérdésre, hogy mit találtak igazán értékesnek a projekt során, a következő válaszokat kaptuk:
  - nemzetközi team munka tapasztalat, nemzetközi kommunikáció

- saját kultúráról, más kultúrákról ismeretek
  - új barátok
  - új ismeretek a témákkal kapcsolatban a külföldi partnerektől
  - különböző perspektívák
  - videó elkészítése a barátommal
3. Arra a kérdésre, hogy mit találtak frusztrálónak, a következő válaszok érkeztek:
- nem válaszolnak a partnerek, vagy csak későn, vagy csak néhányan a csoportból
  - nehéz az első kapcsolatfelvétel
  - „nem tudom, ki van a csoportomban”
  - nincs vezető a csoportban
  - más időpont, más feladat vonatkozik a partnerekre
  - néhányan gyorsan túl akarnak lenni rajta
  - kevés idő van a feladatokra
  - a témák unalmasak, nehezek
  - csak a kérdőív kérdéseire válaszolunk, ez kevés, nincs igazi beszélgetés
  - „többet szeretnék megtudni róluk, mint csak a feladat”
  - nincs világos instrukció
  - nem motiváltak a partnerek
  - nehéz mások kiejtését megérteni
  - egyesek nem állnak elég felelősséggel a feladathoz
4. Javaslatok más kapcsolattartási módszerekre:
- Google docs
  - Facebook csoport
  - Skype

A válaszadók az alábbi javaslatokat tették a kurzus egészével kapcsolatban:

- személyes, érdekes, fiataloknak való témák kellenek, akkor lelkesebbek lesznek
- saját kultúrájukat szívesen bemutatják, erre büszke mindenki
- azonos feladat kell minden országban, pontos feladat megjelöléssel
- kérdőív helyett beszélgetős feladatok legyenek
- valamilyen módon ellenőrizni kell, ki csinálta meg a feladatot, ki nem
- kisebb csoportok kellenének
- fontos a határidők betartása, a részvétel feltételeinek pontos megadása
- fontos egy csoportvezető kijelölése
- mindenkinél ugyanaz legyen a határidő a válaszadásra
- a hallgatók választhassák meg, melyik témának a csoportjához akarnak csatlakozni

Spanyolországból nem kaptunk kérdőíves vagy személyes interjú visszajelzést, de a többi négy ország résztvevőitől nagyon hasonló vélemények érkeztek. Általánosságban elmondható, hogy a hallgatók kedvelték a videós feladatot. Élvezték, amíg elkészítették, és sokat tanultak belőle saját kultúrájukról, azután pedig a többiek videóit is érdeklődéssel nézték meg. Az is nagyon hasznosnak és érdekesnek bizonyult, amikor az órán néhány videót, vagy videó-részletet közösen néztek meg, azután pedig megbeszélték a

különbségeket, hasonlóságokat az egyes országok szokásai között. Általában az online kooperációt is jó ötletnek tartották, amit mindenképpen érdemes megtartani és továbbfejleszteni.

A hallgatóknak nagyon hasznos ötleteik voltak a projekt működésének javítására. A témakörökkel és a szervezéssel kapcsolatban egészen hasonló véleményeket kaptunk, amelyek alapján további egyeztetésekre lesz szükség a kollégákkal. A spanyol kolléga a saját véleményét tolmácsolta felénk, amelyben felveti, hogy egy korai szükségletelemzéssel felderíthettük volna a saját és hallgatóink céljait, az ezek közötti különbségeket, mivel a kooperáció során világosan kiderült, hogy az elvárások, a tapasztalatok és a motivációs szintek eltérőek. Ő is hangsúlyozta a célkitűzés pontos megfogalmazásának szükségességét, ami nem feltétlenül kell, hogy ugyanaz legyen minden országban, de mindenképpen szükséges, hogy a résztvevő oktatók és hallgatók tisztán lássák a saját céljaikat és a többiekét.

Következtetés

Összegzésképpen mindenekelőtt az állapítható meg, hogy ez egy hasznos és értékes kezdeményezés. A hallgatók visszajelzéseiből is az derül ki, hogy bármennyire voltak is kifogásaik, a programot élvezték, különlegesnek és egyedülállónak értékelték a kurzust a nemzetközi team-munka, a hagyományostól eltérő feladatok és módszerek miatt. A kérdőíves és interjú felmérés során bebizonyosodott, hogy nem csak más kultúrákat ismertek meg jobban az online telekollaborációs feladatok során, hanem saját kultúrájukat is. Ezáltal interkulturális érzékenységük erősödött, ami a későbbi munkájuk során jelentős versenyelőnyt biztosíthat számukra.

Az kezdettől sejthető volt, hogy nem könnyű öt ország öt különböző programját úgy egybehangolni, hogy a közös projekt szervesen beleillesszékjen a helyi programokba. Az is igen nagy kihívás, hogy ennyi hallgatót hogyan tudunk úgy csapatokba rendezni, hogy megtalálják egymást és közösen tudjanak dolgozni.

Egészen biztosan megkönnyítené a szervezést, ha csak olyan egyetemek vennének részt a programban, ahol azonos az időbeosztás, tehát ugyanakkor kezdődik és ugyanaddig tart a szemeszter. Ez viszont azt jelentené, hogy elvesztenénk értékes partnereket. Ugyanez érvényes arra is, hogy ha kevesebb résztvevő ország lenne a projektben. Könnyebben, gyorsabban menne a kommunikáció, azzal azonban a kooperáció is veszítené a sokszínűségéből.

Mindenképpen fontosnak látszik, hogy azonos elkötelezettségű partnerek vegyenek részt a kooperációban. Ha az oktató nem motiválja kellő mértékben a hallgatóit, az mindenképpen csökkenti a kooperáció sikerességét. Harris (1999) összefoglalja a telekollaborációs projektek sikerességének legfontosabb szempontjait. Ezek a részvétel követelményei, határidők és köztes határidők, pontos instrukciók. Ezeknek a pontoknak a fontossága a jelen vizsgálatban is bebizonyosodott. Szükséges lesz a következő projekt elindítása előtt a célok meghatározása, a feladatok pontosabb megtervezése, a követelmények és az időzítés pontos megfogalmazása. Mindezt pedig le kell írni saját magunknak és a résztvevő hallgatóknak, hogy ehhez tudják tartani magukat, pontosan lássák, mit várunk el tőlük. A részvételük sokkal motiváltabb és mélyebb lesz, ha a közös munkát érdeklődéssel és biztos kompetencia-tudattal várják (Harris, 1999).

Érdemes a munkát úgy megtervezni, hogy a közös feladat, amelyben mindenki részt vesz, egyszerű és vonzó legyen, olyan, amely sok beszélgetésre ad lehetőséget. A

beszélgetések során megszerzett ismereteket azután a különböző országok programjai során különböző módon lehet felhasználni, további kutatással kiegészíteni, az otthoni csoportnak előadni vagy beszámolót, prezentációt készíteni belőle. Természetesen a kérdőíves felmérésnek, mint projektfeladatnak is megvan az az előnye, hogy mérhető eredményt ad, de túlságosan megköti a kapcsolatfelvétel irányát, tartalmát, elveszi a szabad beszélgetés, a spontán interakció érdekességét. Érdeemes a kooperációt időben hosszabbra tervezni – amennyiben a kurzusok időzítése ezt megengedi –, hogy legyen idő ismerkedni a konkrét feladatok elvégzése előtt. Hatékonyabbnak látszik kisebb csoportok összeállítása (5-6 fő/csoport), és fontosnak tűnik egy résztvevő kijelölése vezetőnek, aki koordinálja az online találkozásokat és a feladatok megoldását.

Kitekintés

Jelen tapasztalatainkat felhasználva szeretnénk a jövőben is folytatni a telekollaborációt. Mindenképpen emeli az Interkulturális kommunikáció című kurzus értékét egy ilyen lehetőség, és az is elképzelhető, hogy a kollaboráció más tantárgyakra is kiterjeszhető. Ehhez mindenképpen szükség van egy bejártottn rendszerre, amelyben kiküszöbölhetők a jelenlegi nehézségek és buktatók. A telekollaboráció nem csupán a hallgatók örömeire és hasznára válik, de az oktatóknak is lehetőséget ad módszertani megújulásra, illetve erősíti az európai identitást mindenkiben (Dominguez, 2007).

Hivatkozások

- Alred, G. – Byram, M. – Fleming, M. (eds.). (2006). *Education for Intercultural Citizenship: Concepts and Comparisons*. Clevedon, GBR: Multilingual Matters, 2006. ProQuest ebrary. Web. 8 July 2015.
- Byram, M. (1997). *Teaching and assessing intercultural communicative competence*. Clevedon, England: Multilingual Matters.
- Dominguez A. M. (2007). Models of Telecollaboration. In: O’Dowd, R. (ed.) *Online Intercultural Exchange. An Introduction for Foreign Language Teachers*. Clevedon, Buffalo: Multilingual Matters.
https://books.google.hu/books?hl=hu&lr=&id=uHHCH6wuCiQC&oi=fnd&pg=PA85&dq=telecollaboration+article&ots=B0s6ou2J7b&sig=zUEEo5mcUTHgG3iUIAAfVByIyCk&redir_esc=y#v=onepage&q=telecollaboration%20article&f=false
- Fielden, J. – Middlehurst, R. – Woodfield, S. (2007). *Global horizons for UK students. A guide for universities*. London: Council for Industry and Higher Education.
[http://siteresources.worldbank.org/EDUCATION/Resources/278200-1121703274255/1439264-1229357921800/Fielden Global Horizon 2007.pdf](http://siteresources.worldbank.org/EDUCATION/Resources/278200-1121703274255/1439264-1229357921800/Fielden%20Global%20Horizon%202007.pdf)
(Letöltve: 2016. 08. 12.)
- Harris, J. (1999). First Steps in Telecollaboration. *Learning & Leading with Technology*. Volume 27 Number 3 (54-57). (*International Society for Technology in Education*)
<http://virtual-architecture.wm.edu/Foundation/Articles/First-Steps.pdf> (Letöltve: 2016. 01. 21.)

-
- Jones, E. (2011): Global Perspectives and the Role of Language. In: *Shaping the Future*. University Council of Modern Languages (UCML)
http://www.ucml.ac.uk/sites/default/files/shapingthefuture/102/13%20-%20Elspeth%20Jones%20inter%20resource%20template_0.pdf (Letöltve: 2016. 01. 14.)
- O'Dowd, R. (2007). New Challenges in Foreign Language Education. In: O'Dowd, R. (ed.) *Online Intercultural Exchange. An Introduction for Foreign Language Teachers*. Clevedon, UK: Multilingual Matters.
https://books.google.hu/books?hl=hu&lr=&id=uHHCH6wuCiQC&oi=fnd&pg=PA85&dq=telecollaboration+article&ots=B0s6ou2J7b&sig=zUEEo5mcUTHgG3iUIAAfVByIyCk&redir_esc=y#v=onepage&q=telecollaboration%20article&f=false
(Letöltve: 2016. 08. 12.)

Mellékletek**1. Kérdőív****Intercultural Communication: ONLINE Pilot Project**

Please answer the following questions to the best of your knowledge. Remember that this is the first time we are trying this project so be constructive with your feedback. Please circle one of the numbers from 1 – 5 where 5 is the highest.

A. How will you grade the whole project?

1   2   3   4   5

B. How useful was the video task?

1   2   3   4   5

a. In understanding your own culture?

1   2   3   4   5

b. In understanding good ways to communicate in multicultural team

1   2   3   4   5

c. In helping to figure out core values in your own culture and appreciate them

1   2   3   4   5

C. How did you find the task with a cultural topic in a multicultural team?

1   2   3   4   5

Please, name the task _____

D. How did the group function?

1   2   3   4   5

Give reasons for your choice

_____

E. Did it have a particular positive result?

1   2   3   4   5

Explain your choice

_____

F. Describe the activity with the multicultural team:

a. How did you communicate online? _____

b. How did this media work for you?

1   2   3   4   5

c. Was it reliable / unreliable?

1   2   3   4   5

d. In which way?

_____

G. Open questions.

What did not work out so well?

Please, suggest ways of improving this cooperation

---

2. Személyes interjúkérdések

PERSONAL INTERVIEWS IC

1. If you had the opportunity to organize the online cooperatiopn for the next IC course, what would you do differently/the same way to achieve maximum benefit for the students?
2. Say 3 things that were really valuable during the cooperation.
3. Say 3 things that were frustrating during the cooperation.
4. What other methods would you recommend for the cooperation? (email, Skype, wiki, etc.)
5. What other common project or task can you think of for the cooperation?
6. Any other comments, recommendations?